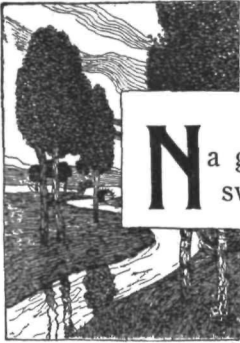

Zakaj je šel Tonček na božji pot.

Napisal *Radoš*.

Na gori sv. Antona je zazvonilo prazniku. Tako lepo in svečano že dolgo niso zvonili zvonovi sv. Antona kakor tedaj, ko je bil lep solnčni dan. Glasovi so se odbijali ob porastenih hribih ter doneli nad zeleno ravnino, nad valovitim poljem, nad pisanimi travniki in označevali v sleherno vas, da je jutri praznik sv. Antona. Višnjevi gozd je šumel tako lahno, tako skrivnostno, solnčni prameni so se pa tajno poigravali z zlatim klasjem rodovitnega polja. Vsa širna dolina je živela v tihem, prikritem veselju.

Tonček je vstrepetal. Stal je na pragu pred hišo in gledal, kako se širna природа veseli jutrišnjega praznika, kako vse živi in se giblje. „Hm, hm, le jaz ne morem biti vesel; le meni teži dušo greh, črni greh, ki sem ga zagrešil proti dobri mami . . . Torej jutri . . . Ah, prav iz srca bom potožil sv. Antonu, velikemu svetniku, svojo bol ter ga zaprosil, naj mi izprosi milosti pri Bogu vsegamogočnem. — Hm, žal mi je, in mamica me gledajo kar nekam postrani od onega dne. Da je pač moralo tako priti . . .“

In res! Tončku je težil dušo velik greh. Mamico je bil prevaril. Ljubili so ga, pa oni dan so ga bili vendar pošteno okregali.

Poslali so ga bili v prodajalnico, naj jim prinese kilo soli. Dali so mu bili desetico. Zahteval je tam, kakor so mu naročili. Štacunar pa se je zmotil. Dal mu je soli samo pol kile in še svetel groš nazaj. Tonček je mislil, da je prav; a vendar se mu je čudno zdelo, da mu je štacunar dal iz desetice še groš. In polakomnil se je bil lepega, svetlega groša. „Mamica tako ne bodo vedeli, jaz bom pa vendar imel groš.“ Prišel je domov in oddal mami, po kar so ga bili poslali. Mamica pa niso bili tako ne-spametni, da ne bi bili izpoznavali. Zavitek se jim je zdel premajhen.

„Saj sem ti vendar rekla, da prinesi celo kilo soli, ali si pozabil!“

„Saj sem rekel. Menda se je zmotil,“ je jecljal počasi Tonček, obenem pa mu je pokrila obraz taka rdečica, da so morali mamica takoj nekaj slutiti.

Štacunar pa se ni zmotil. Ko so šli zvečer mamica zopet po opravku k njemu, so pa vse zvedeli, kako je bilo dopoldne. Tonček je bil izgubljen. Ko so prišli domov, so Tončka prijeli in res našli pri njem štacunarjev groš. Ni ga bil še napravil.

„Saj se mi je zdelo, seme semensko! Čakaj, čakaj, goljufati si hotel svojo mamico! Je že prav!“

Tončka so zalile solze, in jako sram ga je bilo, da je hotel prevariti dobro mamico in zaraditega se ni hotel tudi nič izgovarjati. Vso tisto noč pa ni mogel zatisniti očesa.

Od tedaj pa mu je polnil dušo kes nad grehom, ki ga je bil zagrešil proti dobri mamici. Sklenil je, da pojde s starejšo sestro na Goro in tam poprosil svojega patrona, naj mu izposluje zopet mamičino naklonjenost. Težko mu je dela njena jeza.

Stal je na pragu ter gledal v modro nebo. Na gori je odzvonilo že tretjič.

„Torej jutri . . .“

Stekel je v sobo, kjer so mamica ravno lupili krompir za večerjo.

„Mamica, torej jutri greva z Reziko k svetemu Antonu na Goro. Saj me boste pustili?“

„Le pojdi! Nič več te nimam tako rada kakor sem te imela. Hotel si me ukaniti.“

Tonček je začutil nekaj trdega v teh besedah. Zakril si je obraz z ročicami, in toliko, da ni zajokal.

„Mamica, poprosil bom svojega patrona, naj mi odpusti, da sem vas tako hudo razžalil. Moj god je jutri. Mamica, kaj ne, da me boste pustili?“

„Dobro, pojdi! Toda zapomni si, kdaj si me prvič hotel goljufati. Odpuščam ti; le glej, da ti odpusti tudi sv. Anton, katerega ime nosiš!“

Tonček je bil srečen. „Mamica niso več jezni in zopet me imajo radi. Zadnjič res nisem prav ravnal. Ah, da bi bil vedel, da bo tako . . .“

* * *

Zgodaj zjutraj ga je sestra poklicala. Pomenca si je nekoliko oči, parkrat zazdehal, ker ga je zbudila iz težkih sanj, potem pa skočil pokonci in se začel napravljati. Mamice ni bilo, zato jih je poiskal.

„Sedaj greva, mamica. Opoldne se zopet vidimo. Prinesem vam odpustkov.“

In mamica so se nasmejali nad toliko ljubeznivostjo; na obrazu jim ni bilo brati nikake jeze več.

„Ali imaš kaj denarja? Ali je očka kaj dal?“

„Nič. Rezika je rekla, da mi da desetico.“

„Ej, ej, dete moje, saj vem, da ne bo nič, če ti jaz ne dam. Kupil si boš na Gori štrukelj in hrušek, če boš lačen. Na, tu imaš!“

Segli so v žep in mu dali desetico. Tonček se je zadovoljno nasmehljal.

„Pa pazi, da je ne izgubiš! V cerkvi se vedi lepo in pobožno moli! Veš, danes je tvoj god. Poprosi sv. Antona, naj te varuje na zemlji vsega hudega!“

„Bom, bom, mamica!“

Potem sta odšla s sestro preko Malega grebena na goro sv. Antona.

Ptiči so se zbudili v zelenih vejah, in solnčni žarki so se igrali z rosnimi kapljicami, ko sta šla skozi gozd, ki se razprostira za vasjo. Tončku se je kar smehljalo srce same radosti, ko je stopal po ozki peščeni poti vedno naprej tja do smotra, proti gori sv. Antona. „Prvič na božji pot! Videl bom ljudi od vseh strani, videl bom krog sebe zelene griče in doline, trge, mesta in vasi, zakaj z gore sv. Antona je lep razgled. Zelene griče in doline bom videl, nad njimi pa bo sijalo solnce čisto in jasno.“

Govoril je mnogo. Zanimalo ga je bujno življenje okrog njega. Časih se je zagledal gor v veje, ki so se širile nad njegovo glavo, ter poslušal glasnega kosa, ki se je pravkar zbudil. Zagledal se je, in sestra ga je morala vleči s silo naprej.

„Stopaj hitreje, da ne zamudiva!“

„Rezika, ah kako je lepo v gozdu . . .“

Prišla sta vrh Malega grebena, kjer stoji kapelica. Tukaj se jima je odprl razgled, in Tončkove oči so zazrle v nedosežni daljavi sinje planine, kopajoče se v zlatih jutranjih žarkih. Prešinilo ga je od prevelike krasote. Stal je in začuden gledal.

„Rezika, kako se imenujejo one gore, ki se bliščijo tam v daljavi? Poglej, vse so pokrite s snegom.“

„Ljubljanski hribje so to. Sneg in led jim pokriva skalnata slemena. O, to je daleč, dragec, daleč!“

„Lep je pogled nanje, Rezika.“

In šla sta zopet dalje. Ljudje s fare so ju dohitevali, in na Gori je tudi že zvonilo v drugo. Treba je bilo pospešiti korake. Ej, veste, pa Tonček ni omagoval, ko se je pot jela čimdalje bolj spenjati. Moško je stopal ob svoji sestrici in kadar je bil malo bolj zasopljen, se je je prijel za roko, in dobro je šlo . . .

Na gori pa je bilo pravo življenje. Kramarji, kramarice in Vipavci so ponujali svojo robo vsevprek, in bilo je vpitja, da nikoli takega. Ljudi je bilo vse polno od vseh strani. Maša se ni bila še pričela, in postopali so okrog cerkve; nekateri so sedeli po stopnicah, ki drže v cerkev, zopet drugi pa so posedali po travi, z nogami navzkriž. Beračev je bilo tudi mnogo; molili so, prosili in kazali svoje pohabljenе ude. Tončku je pa najbolj ugajala skupina Hrvatov, ki so bili zavzeli prostor za cerkvenim zidom. Oblečeni so bili v široke, bele prtene hlače, v rjavkaste jopiče, na glavi pa so imeli majhne klobučke. Tudi ženske so bile napravljene belo. Lačni so bili, zakaj z veliko slastjo so grudili kruh, ki so ga bili prinesli s seboj.

Tonček se jim je čudil. Prijel je Reziko za roko in pokazal nanje.

„Rezika, kaj ne, to so Hrvatje. Siromaki, poglej, kako so slabo opravljeni. In lačni so. Tako daleč so doma, pa pridejo vendar sem gor na goro sv. Antona.“

„Da, po dvanajst ali še več ur napravijo pešpota. To so pobožni ljudje. Doma so tam okrog Reke, in ljudje jih imenujejo Ličane. Močni ljudje so to in zdravi.“

„Vidi se jim. Vsi imajo zarjavele obraze in žuljave roke. Menda mnogo trpijo.“

„Oj, tam je še večje ubožstvo kakor pri nas.“

Vpitje je bilo nekoliko ponehalo, zakaj ljudje so bili začeli odhajati v cerkev. Vedno manj jih je bilo zunaj. Tudi Rezika in Tonček sta bila odšla ter ostala pri stranskih vratih. Gneča je bila velika, zakaj cerkev je bila majhna.

Čemu pa je prišel Tonček na božji pot? Oh, da bi poprosil svetega Antona, da mu izposluje zopet naklonjenost mamičino. Velik je bil njegov greh in težil mu je dušo kakor težek kamen. S kora so zadonele ogle, in pevke so zapele v visokih glasovih:

Presveti ti Anton,
veliki naš patron,
odreši naše duše
pretežkih grešnih spon.

Tonček je vstrepetaval. „Le eno spono imam, ki mi oklepa dušo; ravnal sem napačno; mislil sem goljufati mamico in si s tem nakopal greh.“

Pred očmi mu je zabliščal svetli groš, gor s stropa pa je zrl Tončku naravnost v obraz sveti Anton. Za hip je obrnil Tonček oči v svetnika, in spogledala sta se. Svetla zarja je igrala okrog svetnikovega obraza in oči so mu plamtele. Zrle so naravnost v Tončka tako proseče in pomilovalno, da si ni dlje časa upal gledati vanje. Pobesil je pogled in molil, dokler ni bila slovestnost kočana. Odleglo mu je pri srcu, in zopet je bil srečen . . .

Ko pa sta bila z Reziko iz cerkve, sta stopila k postarni ženski, ki je prodajala slaščice.

„Kupovat grem odpustkov“, je rekel Tonček. In izbral si je veliko, rdeče pobarvano srce iz lecta, Bog ve, čemu.

„Kaj si si izbral ravno to?“ ga je vprašala Rezika.

„Boš že videla.“

In šla sta po isti poti, po kateri sta bila prišla, zopet proti domu.

Doma pa je stopil Tonček pred mamico, vzel iz culice veliko, rdeče pobarvano srce ter ji ga podal.

„To je odpustek, mamica, ki sem vam ga bil obljubil zjutraj.“

Mamica so se zasmejala, in videlo se jim je, da so jako zadovoljni. Od tedaj pa so imeli Tončka še mnogo, mnogo rajši kot poprej.

